

'Cameratoezicht en design' in de praktijk

October 19, 2016

Tom Bindels, Art of Safety

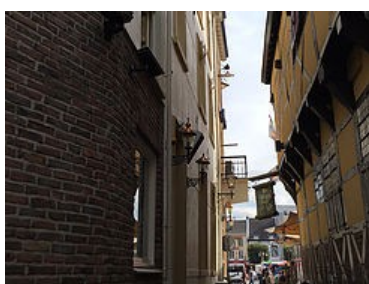
In 2013 kwam de publicatie 'Cameratoezicht en design' uit. In een grote gemeente in Limburg is in de ontwerpfase van het cameratoezicht rekening gehouden met de design aspecten uit deze publicatie. Er is bij de vormgeving bewust nagedacht over de vormgeving van de camera's, de palen, de bebording en de interventiewijze. Hierbij is ook nagedacht over de impact die camera's hebben op de omgeving en het veiligheidsgevoel. In dit artikel wordt weergegeven hoe er in de praktijk is nagedacht over de vormgeving van het cameratoezicht en hoe deze elementen bijdragen aan het succes van het cameratoezicht in deze gemeente.

De boodschap van camera's

De term 'design' doelt op het bewust nadenken over vormgeving, in dit geval de vormgeving van de camera's, palen, bebording maar ook de interventiewijze. Al deze elementen geven namelijk, bewust of onbewust, een boodschap af. In de ontwerpfase van het cameratoezicht is over deze elementen nagedacht. De doelstelling van de camera's zijn het terugdringen van het uitgaansgeweld en het verbeteren van de veiligheidsbeleving. Het was om deze reden dan ook van belang dat de aanwezigheid van camera's het veiligheidsgevoel zou verbeteren, en niet verslechteren. De kans dat opzichtig cameratoezicht het gevoel van veiligheid negatief beïnvloed is reëel, want 'als er camera's hangen zal er wel iets aan de hand zijn'. Daarnaast kent het centrum een binnenstad met veel monumentale panden. Op basis van eisen met betrekking tot welstand was het van belang om na te denken over het integreren van de camera's in de omgeving, zodat het straatbeeld niet onnodig zou worden ontsierd. Deze eis is opgenomen in het programma van eisen van het camerasysteem.

Camera's en bevestigingswijze

Allereerst is op basis van statistieken over incidenten en aangiften het gewenste dekkingsgebied van de camera's bepaald. Dit dekkingsgebied is voorgelegd aan ondernemers en bewoners van de centra, wat tot aanpassingen in het dekkingsgebied leidde. Vervolgens zijn op basis van het dekkingsgebied de cameraposities bepaald. Hierbij was het vertrekpunt om zoveel mogelijk camera's op bestaande gebouwen en palen te plaatsen en zo min mogelijk nieuw straatmeubilair te plaatsen. Dit is beter voor het straatbeeld en kost daarnaast minder investering. De bevestigingswijze, kleurstelling en vormgeving was contextafhankelijk en verschilde per camerapositie. Een deel van de camera's zijn opgehangen aan bestaande lantaarnpalen en in dezelfde kleur (grijs) gespoten. Camera's op een wit gebouw zijn wit gelaten. Camera's op bakstenen muren zijn zwart gekleurd. Daarnaast zijn bestaande masten met bloembakken en bewegwijzeringsborden vervangen. Deze masten zijn in dezelfde kleur en stijl nagemaakt, maar verlengd om de camera's op voldoende hoogte te kunnen plaatsen. De masten en camera's met bloembakken zijn in groen vormgegeven, in de kleur en stijl van de andere masten met bloembakken. De camera's met bewegwijzeringspalen zijn zwart gekleurd, in de stijl van de bewegwijzeringspalen door de rest van de stad. De camera's zijn niet heimelijk opgesteld, ze zijn wel degelijk zichtbaar. Zij zijn echter geïntegreerd in de omgeving, waardoor ze er onderdeel van uit zijn gaan maken. Dit komt de veiligheidsbeleving ten goed. Zie onderstaande foto's voor een aantal voorbeelden.

Bebording

Bebording met aanduiding dat er sprake is van cameratoezicht is wettelijk verplicht. Aan de toegangsstraten naar het dekkingsgebied zijn borden geplaatst. Ook hier is voor de bevestiging wederom zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande palen. De bebording wordt niet door de hele stad herhaalt, men wordt op de camera's geattendeerd wanneer men het gebied binnentreedt.

Interventiewijze

De preventieve werking van camera's is minimaal. Hiermee is rekening gehouden in het ontwerp van het systeem. De camera's dienen als extra ogen voor de politie om tijdens uitgaan hun inzet zo effectief en efficiënt mogelijk te laten plaatsvinden. Om deze reden is ervoor gekozen om tijdens de uitgaansmomenten de beelden lokaal live uit te kijken. Dit uitkijken vindt plaats op het politiebureau, waar ook de aansturing van de openbare orde diensten plaatsvindt. Het tijdsverlies tussen de detectie van een (mogelijk) incident en de inzet van politie is hiermee minimaal. Hierdoor wordt het mogelijk om de-escalerend op te treden. Nog voordat een woordenwisseling dreigt uit te lopen op een confrontatie is men vaak al ter plaatse. Dit heeft een sterke communicatieve waarde: 'men kijkt mee en grijpt in als het nodig is'. Criminelen of overlastplegers hebben snel door wanneer er geen opvolging wordt gegeven aan camerabeelden. Om deze reden is het zinloos om met dummy camera's te werken. Het borgen van een goede opvolging is dan ook een kritische succesfactor van een goed cameratoezichtproject.

Conclusie

In veel steden zijn camera's opzichtig aanwezig en dragen ze niet bij aan de kwaliteit van het straatbeeld. In dit artikel hebben we voorbeelden gezien hoe camera's in de praktijk kunnen worden geïntegreerd in het straatbeeld. De camera's worden hier niet mee 'weggepoetst', ze blijven zichtbaar. De congruentie van het straatbeeld wordt echter niet doorbroken door de camera's, ze worden juist in het straatbeeld geïntegreerd. Dit komt zowel de veiligheidsbeleving als de kwaliteit van het straatbeeld ten goede. Belangrijk hierbij is om per camerapositie afzonderlijk te beoordelen hoe de camera het beste vormgegeven kan worden, met als doel deze zoveel mogelijk te integreren in de omgeving. Waar mogelijk kunnen camera's het beste op bestaande gebouwen of masten worden geplaatst, en worden vormgegeven in dezelfde kleur. Denk aan lichtmasten of masten met bloembakken of bewegwijzeringsborden. Dit is echter niet altijd mogelijk, wanneer bijvoorbeeld een pandeigenaar niet meewerkt of een bestaande mast te laag is. In dat geval kunnen de bestaande palen worden vervangen door een verlengd exemplaar in dezelfde vormgeving en kleurstelling.

Tot slot is het van belang om bij de vormgeving van een camerasysteem goed na te denken over de wijze van opvolging. De opvolging moet zijn geborgd, de camera's dienen uiteindelijk vooral de efficiëntie en effectiviteit van de inzet van toezichthouders te vergroten. Zonder toezicht is er geen sprake van cameratoezicht, enkel camera's.

Meer informatie:

- <http://www.veilig-ontwerp-beheer.nl/publicaties/cameratoezicht-en-design/view> voor de publicatie 'Cameratoezicht en design'